

EM 2017/007-01

26-09-2017

Forslag til finanslov 2018.

(Naalakkersuisoq for finanser og skatter)

Forslag til finanslov 2018 kommenteres på vegne af Partii Naleraq således:

Vi skal indledningsvis indskærpe fra Partii Naleraq, at nogle af Partii Naleraq's vigtige politiske mål er, at arbejde for at lette levevilkårene for de svageste, mindrebemidlede og mellemindkomst familiers daglige levevis samt at deltage i, at arbejde for at styrke og fremme disse for en bedre fremtid.

Netop fordi meldingen fra Grønlands Statistik bl.a. lyder, at mindrebemidlede og mellemindkomst familier består af omkring 75 % af befolkningen, der tjener mindre end 250.000 kr om året.

Vi mener derfor, at vi i forbindelse med vort lands mål om selvstændighed i højere grad bør medinddrage og styrke førnævnte personer ved mere oplysning for at løfte i fællesskab og nå til bedre uddannelse.

Derudover bør vi i fællesskab oplyse mere om vores, hver enkeltes ansvar og pligter i samfundet.

Ved oplysningskampagner bør selvforsyning, og mere oplysning i grundprincippet i forbindelse med undervisning og uddannelse for børn og unge om at tage ansvar og vigtigheden af forsyning af sig selv og familie bør indskrænkes utvetydigt.

Vi mener også, at vi skal arbejde ihærdigt for, at vores politisk arbejde formidles videre til befolkningen gennem radio og tv, da landskassen hvert år afsætter omkring 70 mio kr. Derfor er det nærliggende at give Nuuk TV og radio mulighed for evt at få tilbudt sagen, såfremt KNR ikke kan løfte opgaven.

Vi bør kunne hjælpe hinanden gennem bedre samarbejde for at fremme samfundet uden at tænke for meget på betalingspørgsmålet hvergang.

Vi skal give vores børn og unge bedre muligheder for uddannelse. Herboende skal kunne have bedre adgang til håndværksmæssig uddanne sig ved brug af eget sprog.

Vi bør genskabe vores egen stabilitet og tro på os selv. Vi må dygtiggøre os og give mere uddannelse til vores uddannede arbejdskraft og gøre mere brug af dem.

Vi må genvurdere og have en klar politik vedr. tilkaldt arbejdskraft, som bør være minimal.

Vi må vurdere vort lands forsyning udefra grundigt, ikke mindst hvad angår brug og forsyning af landets egne ressourcer.

Vi må bestræbe os mere for at fastholde pengestrømmen i vort land.

Det er en kendsgerning, at Selvstyret bruger rigtig mange økonomiske midler til konsulent tjenester og forskellige tjenester udenfor grønland. Heri kan udenlandske konsulenter tages som eksempler, hvor der til dels bruges over 200 mio. kr. årligt.

Der betales rigtig mange penge ud af landet til forskellige forsikringer såvel i Selvstyreejet virksomheder og selvstyrets administration og til diverse opgaver, der udføres udenfor grønland m.m.

Vi mener i Partii Naleraq, at der er behov for en klar analyse af landets pengestrøm, heri klarlægning af indtægter og udgifter, der strømmer ud af landet, idet det, generelt set, må konstateres at landets årlige resultater ved udlandshandelen, dels undertiden løber op på et underskud på over 2 mia. kr.

Vi mener at man som det mindste skal stræbe efter overskud ved udlandshandelen, og sikre en god finansiell udvikling i landet ved at stræbe efter at bibeholde flest mulige tiltag indenfor beskæftigelse her i landet, istedet for at udbyde for meget arbejde ud af landet indenfor forskellige instanser, således at disse også kan gavne landets erhvervsmarked og sikre flest mulig beskæftigelse.

Vi skal derfor hermed opfordre samtlige partier og medlemmer af Naalakkersuisut til at tage initiativer for klarlægning af selvstyrets brug af midler samt sikre at bevare flest mulige af disse midler i landet.

Vi kræver også, at man ved uddelegering af opgaver betragter eksempelvis Ilisimatusarfiks studerende med samfunds- og økonomisk relevante studieretning som værende værdige kandidater

til opgaveløsning, idet mange af de fornødne oplysninger allerede forefindes bl.a. ved Grønlands Statistik, talrige Politisk-Økonomisk beretninger m.m. Vi er nødt til at udnytte disse i større grad og ty mindre til udenlandske kræfter.

Vi må arbejde mere seriøst for at etablere landets egen pengeinstitut og forsikringsvirksomhed, netop også fordi der p.t. er igangsat arbejde for landets selvstændighed, derfor må vi mindst bestræbe os og mere ihærdigt via veltilrettelagt at fremme landets økonomi gennem bedre uddannelse.

Derfor støtter vi fuldtud og skal fortsat være med til, at gennemføre de i vores koalitionsaftale nævnte formål, som tildels er forskellige tiltag for børn og unge, forbedring af tilskudsordninger vedr. bolig, forskellige tiltag indenfor uddannelse, forbedringer for handicappede og førtidspensionister m.m.

Forældrenes ansvar er, at opdrage børn på bedste vis, men mange af børnene passes i børnehaver og vuggestuer i det meste af dagen. Vi mener, at det er vigtigt, at ledere af børnehaver og vuggestuer afsætter mere tid til børn, da disse bruger det meste af tiden til omfattende administrationsarbejde, hvorfor vi mener, at der må sættes ekstra administrativ støtte til disse ledere, såfremt børnene i førskolealderen skal sikres bedst mulig pædagogisk udvikling i børnehaver og vuggestuer.

Intensiveret tilsyn og kontrol af børn og unge, der er anbragt udenfor hjemmet.

Ved denne forårssamling debatteres bl.a. forhøjelse af plejevederlag og flere tallet her i salen besluttede forhøjelse af vederlaget til mindst 8.000,- kr på måned, trods det foreslog Naalakkersuisut en forhøjelse til 5.028,- kr pr måned, hvorfor vi ønsker nærmere redegørelse af hvorfor Naalakkersuisut ikke handler efter Inatsisartuts ønske ?

Det er opmuntrende for personer med vidtgående handicap, at de kan få lov til at arbejde forskellige steder.

Det er udemærket og støtteværdigt, at der forefindes sådanne muligheder for disse og muligheden for at videreudvikle mulighederne heri bør bakkes op, idet der er behov for opbakning, støtte og opmuntring til personer med vidtgående handicap.

Trods omtalte ikke har samme kompetencer, skal det også huskes, at de har samme værdier som alle andre, hvorfor de også skal respekteres.

Det er beklageligt, at man har fastsat en timeløn på blot 15 kr. for disse personer. Og til forskel for alle andre erhvervsdrivende, hvis løn reguleres i forhold til inflation, bliver lønnen ikke reguleret løbende.

Vi kræver derfor fra Partii Naleraq, at der gives plads i finansloven om forhøjelse af lønnen for omtalte personer.

Den politiske debat i forbindelse med patientbehandling i Danmark har i mange år været præget af forskellige problemstillinger. Det er også kendt, at familiemedlem/mer i forbindelse med overflytning af grønlandske patienter til behandling i Danmark, med ledsagelse af nærmeste pårørende, ofte rammes af mangel på overnatningsfacilitet, når patienten bliver indlagt til behandling på et hospital, også efter ikræfttrædelse af den seneste ordning.

Det er jo meget vigtigt for patienten at komme i behandling i trygge rammer sammen med nærmeste familie uden at kæmpe med yderligere bekymringer, som pgl. jo allerede har nok af ved sin sygdom.

Vi hører jo beklageligvis af og til, at der for nogle tilfælde sker meget utilfredsstillende og ubetryggende forhold også efter ny ordning, når en patient overflyttes til behandling fra patienthotellet til hospital, eftersom den pgl. pårørende ikke kan blive boende på patienthotellet og må derfor flytte til et helt andet og ukendt sted.

Vi mener, at sådanne forhold skal forbedres, da disse slet ikke er betryggende for både patienten og dennes pårørende. Og da sådanne forhold bestemt ikke gavner behandlingsforløbet.

Derfor kræver vi, at man i forbindelse med behandling af finansloven søger alternative løsninger desangående.

Ved en af seneste offentligt tilgængelige regnskaber for A/S INI fremgår blandt andet, at A/S INI administrerer ca. 9600 boliger, hvoraf ca. 6200 boliger er ejet af Grønlands Selvstyre.

Det fremgår dog ikke, hvor mange af lejerne stabilt gennem mange år har boet i enkelte lejeboliger eller udlejningshuse tilhørende Grønlands Selvstyre.

I forbindelse med vedtagelsen af FL 2017 fremgår bl.a. i tekstanmærkninger, at der er givet Naalakkersuisut mandat til at forhandle og indgå aftale med de enkelte kommuner om vederlagsfrit at overdrage Selvstyrets udlejningsboliger med henblik på overdragelse pr. 1.1.2018 eller efter nærmere aftale. Forhandlingerne forventes at ske med baggrund i Sektorplanerne for Selvstyrets flerfamilieboliger, som vil foreligge 1. kvartal 2017.

Som eksempel kan det nævnes et pensionist ægtepars økonomisk stilling med deres accept, at de efter skat får udbetalt 6.859, - kr hver pr. Måned, betaler for husleje, varme, el, renovation og telefon ialt 10.327,79 pr måned.

Det er utroligt og uforståeligt, at ældre, som har tjent samfundet i mange år – kan stilles økonomisk så ringe.

Det er derfor øjensynligt for enhver, at ældres foreliggende muligheder for lettelse af udgifter til lejeboliger eller udlejningshuse tilhørende Grønlands Selvstyre ikke er tilsvarende deres økonomiske formåen.

Derfor efterlyser vi ekstraordinært tiltag for de ældre, der kan lette økonomiske byrder for de ældre, som har beboet samme lejlighed/hus eksempelvis i over 25 år i.

Det er en kendsgerning, at der ikke forefindes muligheder for familier og enkelte personer, der har indkomst efter SIK's lønaftaler. Det er også en kendsgerning, at mindre bemidlede familier får afslag, såfremt de søger banklån.

Ifølge tal fra Grønlands Statistik tjener mindrebemidlede, omkring 75 % af befolkningen, mindre end 250.000 kr om året, hvorfor disse reelt set, ikke har den mindste mulighed for, at fremskaffe egen bolig.

På den anden side har enkelte personer og familier, der har høj indtægt mulighed for at fremskaffe ejerbolig i form af lejlighed eller hus, igennem økonomiske midler fra finansloven.

Det er også efterhånden velkendt, at antallet af de mange familier, der må udsendes fra deres lejebolig på grund af restancer, i den grad, stadig er stigende.

Vi mener fra Partii Naleraq, at vi er nødt til, at tilbyde enkelte borgere og familier, der er mindre bemidlede, bedre muligheder for fremskaffelse af egen bolig.

Vi opfordre derfor samtlige partier og udvalg, at genindføre muligheden for lavrentelån, Boligstøtteordningen, der tidligere har været en mulighed eller andre alternativer, ligesom der foreligger særskilte muligheder for køb af egen bolig i bygderne og yderdistrikterne.

Vi mener også, at man herunder også bør revurdere fastsættelse af indskud til anskaffelse af selvbyggerhuse i bygderne og yderdistrikterne.

Alle bør have mulighed for et trygt hjem og ikke mindst bør enkelte borgere og familier, der er mindre bemidlede, have mulighed for eget hus eller lejlighed, uden at blive overbebyrdet.

Vi ønsker fra Partii Naleraq at få belyst status på sagerne m.h.t. til tilsyn og administration samt planlægning, vurdering, sanering eller istandsættelse af selvstyrets tilhørende boliger i visse byer, specielt m.h.t. den del, hvor opgaverne er udliciteret til privat virksomhed i Nuuk jfr. Beskrivelsen i AIS 2016 side 103 i dansk version.

Vi finder det desuden svært at begribe indenfor styring og administration af Selvstyrets boliger, hvor nogle af beboerne i nogle tilfælde har svært ved at fastholde deres boliger eller har svært ved at finansiere boligen, der ikke passer til behovet, idet boligen enten er for stor eller for lille.

Det er absolut i vores interesse, at der værnes om natur og miljø. Derfor mener vi at der bør arbejdes seriøst for bedre udnyttelse af vedvarende energi, således at brugen af fossile brændstoffer kan holdes på mindst mulige niveau, som tilsigtet.

Vi mener især, med henblik på, at sikre vores efterkommere et godt og rent miljø, at vi er nødt til, at prioritere brugen af vedvarende energikilder i højere grad, så vores efterkommere også kan leve af landets levende ressourcer.

Det er efterhånden en kendsgerning, at vores vidtstrakte land, verdens største ø, er i stigende grad i omverdenens søgelys, ikke mindst på grund af klimaændringen, hvor havet, isen og indlandsisen er i mærkbart forandring.

Jeg blev bl.a. informeret i led med mit § 37 spørgsmål til Naalakkersuisut, at spildvarmen ved dieseldrevet elproduktion svarer til omtrent 39 mio. kr. om året.

Vi er ikke i tvivl om, at vi alle har tilsigtet bedre udnyttelse af vedvarende energi, og ikke mindst, større økonomisk omsætning i landet!

Vi er derfor nødt til, at være mere fokuseret på, at handle politisk mere fokuseret for at opnå bedre brug af vedvarende energi.

Vi er klar over, at landets hovederhverv stadig beror på havet og vi siger endda også uden tvivl, at de fisk vi eksporterer, skulle være fra det mest rene hav.

Desuden er vi heldigvis også godt på vej, hvad vandkraftværker angår.

Der er idag ikke muligt at sælge overskydende energi i beboelsessteder, hvor vandkraftenergi og solcelleenergi ikke er anvendt, trods energi udvundet af vandkraft og solcelle ryger tilbage til energinettet. Vi er nødt til at arbejde for at indføre denne mulighed, som led i en større plan om udbygning af fjernvarme i vandkraftbyer.

Vi er nødt til at have fælles front på vores bestræbelser på, at nedbringe dieseldrevet elproduktion ved at udvikle og etablere solfangere og husstandsvindmøller, uden at disse er til gene for omgivelserne. Vi bør også gøre mere gavn af andre landes erfaringer desangående.

Vi mener fra Partii Naleraq, at vi stadig er nødt til at udnytte vand og vandkraft i endnu større grad også hvad angår eksport. Der er for adskillige år siden allerede foretaget gennemgribende undersøgelser af etablering af vandkraftsværk. Såfremt man ikke søger at lade værdifulde indsats samt midler ved undersøgelser af etablering af aluminiumsanlæg, som er foretaget ved Maniitsoq og Nuuk, gå til spilde mener vi fra Partii Naleraq, at der absolut er behov for konsekvent tiltag for etablering af vandkraftværk.

Vi mener derved at dette ikke blot vil gavne erhvervsmarkedet i landet, men samtidig være med til at sikre, med længere sigt på fremtiden, muligheden for salg af vandkraftenergi til udlandet.

Netop tiltag vedr. Alcoa ser ud til at står stille og hindre yderligere udvikling i samfundet, hvorfor vi opfordre Naalakkersuisut til at tage initiativer snarest muligt for at igangsætte udvikling.

Vi mener landet kan have gavn af salg af vandkraftenergi, med sigt på fremtiden og med god økonomi, arbejdsmarkedet og en række andre områder, såfremt tiltaget og realiseringen heraf tages seriøst. Det må jo erkendes, at vi har hårdt brug for produkter, der kan være udbytterige ved udlandshandelen.

Der er allerede foretaget omfattende undersøgelser vedrørende projektet, hvorfor det er nærtliggende at antage, at behovet for yderligere omfattende undersøgelser ikke er til stede, i modsætning til undersøgelse af finansiering af kraftværket samt mulighederne for salg af energi til udlandet.

Når tanken er på udnyttelse og eksport af vandkraftenergi, bør opmærksomheden også rettes mod de vandkraftpotentialer der findes bl.a. på østkysten. Eksport af energi herfra via Island til Europa er måske lige så nærliggende, som fra vestkysten til Nordamerika. Redegørelsen skal derfor give et billede af hele landets vandkraftpotentialer og muligheder og udfordringer ved udnyttelse af disse til energiforsyning her i landet samt med henblik på eksport af energi.

Vi støtter i princippet planerne vedr. lufthavns projecter, men er meget betænkelige ved finansieringen af disse, da vi p.t. ikke kan se den endelig finansieringsplan.

Vi er desuden uforstående over yderligere finansieringsforslag på 8 mio kr til serviceaftalen vedr. passagertransport, som ikke findes accepteret og til trods for at undersøgelsen desangående ikke er fuldent. Netop fordi befolkningen blev lovet om, at trafikkale forhold ikke skal forringes i forbindelse udarbejdelse af servicekontrakten.

Vi mener også, at havnevirksomheder SIKUKI Harbour og RAL bør sættes ind under et selskab, da vi mener at det ikke er på sin plads at have 2 selskaber for et så lille befolkningstal.

Vi mener, at forslaget om yderligere finansiering til transport bør afsættes til forbedring af passagertransport til passagerne til og fra Ittoqqortoormiit, Qeqertarsuatsiaat, Kangaatsiaq, Qeqertarsuaq og Qasigiannnguit.

Netop fordi trafikkale forhold til og fra Ittoqqortoormiit er under al kritik, trods befolkningen på stedet har stor betydning for landets historie, da disse har en del betydning for, at stedet på nordøst grønland nu er en del af landet. Det kan derfor ikke accepteres, at disse folk måtte rejse ud af landet for at komme videre.

Vi kræver, at der indsættes helikopterflyvning i vinterperioden i Qeqertarsuatsiaat, da trafikholdene til søs til og fra Qeqertarsuatsiaat kan til tider være meget vanskelige.

Der er behov for, at passagerskibet til og fra Kangaatsiaq anløber byen, da skibet allegivel sejler forbi, hvergang den sejler syd og nordover.

Ligeledes kræver vi, at passager skibet anløber Qeqertarsuaq og Qasigiannnguit, da trafikkale forhold i disse byer ligeledes også er uacceptable.

Efter førnævnte udtalelser efterlyser vi forbedringer for pensionister, eftersom Naalakkersuisut har lovet at ændre pensioner, således fastlæggelse af disse ikke skal afhænge af ægtefællens indkomst.

Vi mangler også forbedringer indenfor menigheden, specielt mangel på organister, hvor det ellers er utænkeligt, at man i store byer som Nuuk, Ilulissat og muligvis andre steder efterhånden hyppigere afholder gudstjeneste uden organist.

Alle ved, at fiskeriet stadigvæk er landets vigtigste erhverv og det vides også, at fiskeriloven efterhånden i mange år søges revideret. Vi havde håbet på, at sagen kan behandles fuldtud i dette efterårsmøde. Men ærgeligt nok fandt vi ud af, at den kun skal 1. Behandles, hvorfor vi nu er skuffede, idet mange af fiskerne stadig venter forgæves.

Vi ved, at der findes mange fiskearter, som ikke bliver udnyttet fuldtud ved forskellige steder i kysten. Derfor skal muligheder for indhandling af fisk forbedres, hvor havnefaciliteter i nogle af bygderne også skal forbedres, såfremt økonomien skal løftes, for det skal den jo.

Der appelleres til samtlige partier fra Partii Naleraq om, at overveje nærmere undersøgelse af forholdene for store fiskere, som har været med til økonomisk opretholdelse af samfundet og som i sin tid fra dag til dag var gjort passiv i fiskeriet.

Økonomisk Råd påpeger og kritiserer forskellige forhold, hvilket også er ok, men hvorfor kan Økonomisk Råd eksempelvis ikke give råd til erhvervets vigtigste område m.h.t., hvordan udlandshandelen med fisk kan give mere værdi for landet, hvordan pengestrømmen ud af landet kan begrænses? Spørgsmålene udspringer netop af at vi politisk i mange år har ønsket at forhøje værdien af eksport af fisk.

Vi skal også opfordre Naalakkersuisut til at lade Økonomisk Råd foretage undersøgelse af hvordan etablering af landets egen bank og forsikringsselskab kan påvirke landet økonomisk?

Vi opfordre derfor Naalakkersuisut om at Naalakkersuisut sætter krav til Økonomisk Råd om at rådet gør deres rådgivning mere innovativ og til mere gavn for landets økonomi.

Med disse bemærkninger indstiller vi sagen til behandling i Skatte og finansudvalget inden anden behandling.